

گندھار

دکندهار بنارس سفر او
سیاحت هر ارخیز لار بنود

Ketabton.com

تاریخ: 22/03/1401

ترتیب اورا تولد: شمس الادب

لار: سداسات: موسی جان داری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دکتاب پیژندنه

دکتاب نوم: دکندهار لارښود

لیکوال: شمس الله شاداب

پوښتنی او ډیزان: خپله لیکوال

اول چاپ: ۱۴۰۱ل.

چاپ لړ:

چاپ شمیره:

دچاپ او کاپي ټوله حقوق يې دليکوال سره خوندي دي.

فهرست

- 1-----سریزه
- 3-----دکندهار جغرافیایی موقیعت او څلور خواوي
- 4-----دکندهار غرونه
- 5-----د کندهار اب او هوا
- 5-----تفریحي ځایونه
- 6-----دکندهار تاریخچه
- 6-----تاریخی وضعه
- 7-----دکندهار نومونه
- 7-----د کندهار یادگارونه
- 7-----دکندهار تاریخي سیمي
- 9-----د کندهار اوسنی ښار
- 13-----دکندهار اداري نظام
- 13 لومړي ښار ویش او (ناحيې)
- 13-----دکندهار ښار د مشهور وکڅو طبقه بندي او د ځینو مشهور وکڅو نومونه
- 13-----دکندهار عمومي وضعیت
- 14-----بشري او سیاسي وضعیت
- 14-----نفوس
- 15-----کلتوري وضعه
- 15-----اقتصادي وضعه
- 15-----ا-ارغنداب
- 16-----دکندهار عمده زراعتي محصولات
- 16-----صنعت
- 16-----کانونه
- 16-----پيازي لعل:
- 17-----طلا:
- 17-----برېښنا
- 17-----پوهنه

18	لوړې زده کړې:
18	روغتيا
18	اقتصاد
18	نورې برخې
18	ترانسپورت
19	د کندهار نړيوال هوايي ډگر
19	لنډه تاريخچه
19	اوسنی حالت
19	بڼه او پرسونل
19	هغه کمپنۍ چې الوتنې کوي
20	دوهم دکندهار ولايت ولسوالۍ
20	خلاصه
21	ماخذونه

سریزه

نحمده ونصلي على رسوله النبي الكريم اما بعد فا اعوذبا لله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم ط
ذَلِكَ الْكِتَابُ كَمَا مَرَّبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ*

دا (د الله) کتاب دی، په ده کې هیڅ شک نشته، د پرهیزگارانو لپاره لار ښوونکې دی.

که څه هم دقران هدایت نه یوازې دانسانانو لپاره دی بلکې دعالَم دټولو کایناتو لپاره دی او علماوو لیکلي دي چې هدایت ۳ درجې دی: ۱. درجه هدایت دټولو انسانانو لپاره بلکه دټولو حیواناتو اونورولپاره. ۲. درجه په مؤمنانو پورې خاص دی. ۳. درجه په مقربینو پورې خاص دی او بیا ددې درجې څه حد او انتهاء نسته. په قران کې په مختلفو ځایو بیلابیل هدایت راغلي، مگر دا هدایت خاص دی.

نوږیس، که چیرې دتاریخ ورقې وارو او سر وربکاره کوو په تیره بیا اسلامي تاریخ، نوږیس دې پایلې ته به ورسېږو چې الله عزوجل (ﷺ) دانسانانو داصلاح لپاره لارښود اشخاص او کتابونه راستلوی تر حق لاره په پیدا او ځان ورسوي، ښه مثال یې داسلام مبارک دین ورکولی سو، چې پیغمبر علیه السلام مبارک او پرده مبارک باندي نازل کتاب قران عظیم الشان ددې داخري امت لپاره ددنیاوي ژوند بهترینه لارښود دي. چې پورتنی ایت شریف یې غوره دلیل دی.

دا چې په دې فاني نړۍ کې هرڅه وه یوه لارښود ته ضرورت لري او بې له لارښوده څخه ویوڅه ته رسیدل به دزیاتو نیمگړتیاوو سره مل وي. مثلاً: هره کمپنی چې یو څه تولیدوي بیا دهغه شي سره یوه لارښود پانه هم جوړوي او دهغه سره یې وروسته ایږدې چې ترڅو کارونکی/رانوونکي یې په ښه ډول سره استعمال کي او دکومو مشکلاتو سره مخامخ نسي. ډاکه دهرشي کمپنی وي که دموتیر، تلیفون..... نوږیس که چیرې تاسونورو بهرنیو هیوادو ته سفر کړي وي یا مطالعه مو پراخه وي تاسو داسی ښه درکولی سي، چې دوی دهر مربوطه سیمي او ښارونو لپاره لارښودنه لري چې دوي ورته په انگلیسي ورته (Travel Guide/Catalog/Brochure) وایي. کله چې تاسو دا ترلاسه کی بیا کولي سي چې دښار هرې برخې ته په آسانی سره ځان ورسوي، بغیر له کوم مشکل څخه. دلته یو بیت وراچول

بلاخره په الله عزوجل مو دا آرمان/هدف ته ورسولو او ددې موقع ددیر ځنډ څخه وروسته برابره سوه چې داسي یوڅه چې مور به کله ښار کې گرځیدو هروخت به مي په ذهن کې دا راگرځیدل چې دا ځای به چیر وي پلان، ډاکوم چوک، سیمه، بازار، کتابتون، روغتون دی، څوناحیې او ولسوالی لري، ها ودا. کله چې پدې اړه دکتاب، یا یوبل څه اړوند مو پوښتنه وکړه، بیا ناهیلی سو او هیڅ شی به مو پیدا نه کړه. نوږیس کله چې مو استاد ښاغلی موسی جان زاهد دخپل ښار اړوند دیوه نوښت گر نظر غوښتنه وکړه، ما خپل دڅوکلونو ساتلی هدف چې غوښتل مي یووخت کار ورباندي وکم اوځان ورته ورسوم چې کله موورسره شریکی خوب یې سواو قبول یې کی، دا یو داسي اثر دی چې نه یواځي ما ددې اړوند مشکلات درلودل بکلي (دکورنی غړو، ملگرو او دوستانو، همصنفيانو، او نورو نابلدو ښارته راغلو اشخاصو).

دکندهار ولایت لارښود

نوڅه مو سرگرځوم، کندهار ولایت، د افغانستان په سویل کې پروت دی، چې ۵۴۸۴۴,۵ کیلومتره مربع مساحت لري. دغه ولایت د سمندر له سطحې څخه ۱۰۱۰ متره لوړوالی لري او مرکز یې هم کندهار ښار دی. کندهار، له شمال پلوه له ارزگان، له سوېل او سوېل ختیځ لوري، د دېږوند کرنې څخه غاړه له بلوچستان، له شمال ختیځ لوري له زابل او له لویدیځ لوري له هلمند ولایت سره ګډه پوله لري.

د ځینو سرچینو د معلوماتو له مخې، کندهار ښار د سکندر مقدوني په وخت کې جوړ شوی، چې د کندهار نوم هم د هغه له نوم څخه اخیستل شوی دی. داسې هم ویل کیږي، چې کله د گندهاره کډوال یادي سیمې ته کډه شول، له ځانه سره یې د گندهاره نوم هم راوړ، چې بیا وروسته عربو هغه د قندهار په نوم یاد کړ. په یاد ولایت کې پښتانه، بلوچ، تاجک او هزاره قومونه ژوند کوي.

تاریخي ابدې

1. شاهي ارگ؛
2. د احمدشاه بابا کلا؛
3. د احمدشاه بابا زیارت؛
4. د میرویس نیکه زیارت: نوموړي په ۱۰۸۸ لمریز کال کې، د صفویانو څخه خپلواکی اعلان کړه.

پس ددیرو هڅو او ۳ هفتو کارکول څخه موورسته دې هدف ته الحمدالله په فضل دالله عزوج سره ځان ورسوی. داستاد ښاغلي موسی جان زاهد دلارښود او همکارۍ څخه نړۍ مننه، دکورنۍ له غړو، دوستانو او ملگروڅخه چي پدې برخه کي زموږ څخه څه ونه سپمول دالله عزوجل څخه ورته بې انتها اجر ونه غواړو یوعاجزانه درخواست: بنده ضعیف او ملگرو یي ترخپل بندگي وسعت او طاقته پوري پوره کونښنې کړی دی چي خطا که لفظي وي او که معنوی هغه اصلاح کړي او څو واره مو ټوله دکندهارښار لارښود ترنظره استلی دی خو بیا هم انسان فطره او خلقة کمزوری دی که چیري تاسي ته خدانخواستہ څه لفظي خطا یا معنوي خطا په نظر درته راغله چي ځیني وختونه دچاپ یا کمپیوتري سبب او مشکل دوجي پښیږي اول بڅښنه غواړو او دوهم نو دهغې داصلاح کونښنې وکړی او زموږ سره یي پر لاندي لیکل سوو شمیرو باندي رابطه وکړی چي پاه آینده چاپ کي یي اصلاح کړو.

وسلام

ش. شاداب

د هېواد سهیل لوېدیځ ته پروت ولایت دی او د افغانستان د لویو تاریخي مرکزونو څخه

شمېرل کېږي. کندهار ولایت ټولې ۱۷ ولسوالۍ لري چې عبارت دي له: سپین بولدک، پنجوايي، میوند، ژپړی، خاکریز، غورک، نیش، شاه ولي کوت، میاه نشین، ارغستان، معروف، ښورابک، ریگ، تخته پول، دامن، ارغنداب او ډنډ. کندهار (په دري: قندهار)

د افغانستان دویم لوی ښار دي چې د افغانستان په جنوب کې د ارغنداب درود په دره کې پروت دی. دغه ښار شاوخوا ۴۵۰،۳۰۰ نفوس لري. کندهار د افغانستان لومړۍ پلازمېنه او تر کابل وروسته کندهار د افغانستان تر ټولو لوي تجارتي مرکز دي. په دې ښار کې د شهیدانو چوک، مدد چوک، احمد ولي خان چوک، حضرت جې بابا، ښکاپر دروازه، ټک ټک بازار، غازي پارک، عینو مینې، برو بازار، هرات دروازې، رنگریزانو بازار، چهل زینو، او ملا نقیب چوک په گډون یو شمېر ښکلې او تاریخي سیمې موجودې دي. کندهار کې یو نړیوال هوايي ډگر هم لري چې د کندهار نړیوال هوايي ډگر په نامه دی.

د مندیگک تاریخي کیندنې د کندهار په ۲۰ کیلو مترۍ کې موقعیت لري، چې د لرغونپېژندنې له مخې د برنج او مفرغ په دورو پورې اړه لري. په همدې اساس له میلاده مخکې د ۱۰۰۰ او ۲۰۰۰ کلونو په منځ کې د سند، ایران او بین النهرین ګرځندویانو او سېلانیانو دې تاریخي مرکز ته تگ راتگ کاوه. له هرات، باخترا او سیستان څخه کوچیان هم په دې تاریخي لاره تېرېدل. دا حوزه په اوبستا کې د هراواری په نامه یاده شوې ده او د اراکوزیا د نوم یادونه هم د همدې ځای لپاره شوې ده. په لومړیو مرحلو کې دلته کرنیزه زمکې وې. کندهار هغه مهال ډېر شهرت ترلاسه کړ چې په ۱۷۴۷ ز کال کې احمد شاه دراني د افغانستان واکمن ومنل شو او کندهار یې د هېواد د پلازمېنې په توګه وټاکه. د ښار په مرکز کې د مېوند ودانۍ وجود لري، چې په ۱۸۷۱ ز کال جوړه شوې ده. خرقه شریفه له بخارا نه دې ښار ته د احمد شاه بابا په پیر کې راوړل شوې ده. د میروېس خان نیکه او احمد شاه بابا زیارتونه په همدې ښار کې دي او د کندهار چهل زینه یې د غره په لمنه کې ده چې تاریخي ارزښت لري او د چهل زینې د پانۍ په برخه کې د بابر شاه یادښت په ډېره کې کیندل شوې دی. کندهار په ۱۷۰۸ ز کال کې میروېس خان د خپل حکومت د مرکز په توګه وټاکه، هغه په کوکران کې موقعیت درلود چې له اوسني ښار څخه ډېر لرې نه دی. باید ووايو چې لوی سکندر اراکوزیا په کندهار کې د اسکندري په نوم یوه لویه کلکه پوځي او دفاعي کلا جوړه کړه چې د کندهار عظمت او حیثیت یې لا لوړ کړ.

دکندهار جغرافیایي موقعیت او څلور خواوي

کندهار دافغانستان دښکلې او ښه موقعیت لرونکي ښار دی ،چې د جنوبي پښتونستان (کوېټه) د ښار څخه ۱۲۵ میله او دچمن څخه ۷۲ میله په فاصله پروت دی .

کندهار د درو خواوو څخه غرونو احاطه کړي دي او دارغنداب سیند یی په شمال لویدیځ کي دغــــرونو ترشاهپهیري . دکندهار ښاردېر دسطحي څخه د(۶۰-۶۵) میتره پوري لوړ دی .

کندهار دختیځ طول البلد په ۶۴او ۶۸ درجو ،۱۸ او ۵۱ دقیقو او ۱۲ ثانیو او دشمالی عرض البلد په ۲۹ او ۴۳ درجو ۱۲ او ۱۳ دقیقو او ۲۰ او ۲۵ ثانیو کي واقع دی .

کندهار دافغانستان جنوب لویدیځ خواته پروت دی چي شمال خواته یی ارزگان ، لویدیځ ته یی هلمند ،ختیځ ته یی زابل او جنوب ته یی جنوبي پښتونستان پروت دی .

دکندهار حدود پخوا دفراه ، غزني ، جنوبي پښتونستان او دهرات تر ختیځو سیمو پوري رسیدل .

خو کله چی داداري ملحوظاتو په اساس زابل ، ارزوگان او هلمند ولایت ځني بیل سول نوساحه یی ډیره محدوده اوتنگه سوه.

مساحت یی (۴۷۶۷۶) کیلومتره مربع دی، (۴/۵) یعنی (۵،۸۴) فیصده برخه یی همواره ځمکه ده، (۶،۷٪) یی غرنی اونیمه غرنی اوپاته برخه یی نیمه غرنی اونوري برخه دي.

دکندهار غرونه

دکندهارجیولوژیکی نقشې څرگندوي چي د مرکزي اوجنوبي افغانستان دغرونو اولورو سطحووروستنی کښته برخه دلته رارسېدلې اوتربحیره عرب پوري رسيږي.

دکوه بابا اوپغمان دغره ځیني ښاخونه هم ترکندهاره رارسېدلی دی.

دسليمان دغره مهیمې برخې دکوات اوپښين د جنوب غرب څخه شروع کيږي اودافغانستان د منځني اوشمالي پښتونستان ترسيمو پوري رسيږي، چي دکندهاردجنوب څخه تيریږي اوبه بسیط تسلسل د بلوچستان خواته تللي دي، لوړي څوکی یی تخت سليمان چي (۹۴۰) متره لوړ اوکسی غرچي (۳۷۶۰) متره لوړدی.

کندهارښارته نژدې غرونه چي دشمال لوېدیځ خواڅخه دنيمي دايرې په شکل تاوسويدي، دکويتول دڅوکی څخه داغرونه مخ پرلويديځ بيرته گرځي اودپنجواڼی دغرونوسره يوځای کيږي، چي څوکی یی ځانته نومونه لري لکه: مقصودشاه غر، فیل کوه غر، دخنيري غر، دسرپوزې غر، دکوتل مورچې غر، دخواجه عمران غر، دباباغراونور....

دکندهار سيندونه

دارغنداب سيند: ارغنداب سيند مرکزي غرونو(گل کوه) اودناوردلوړي سطحي دجنوب لوېدیځو لمنوڅخه سرچينه اخلي چي(۴۰۰۰۰۰) جریبه ځمکه خړوبوي. داسيندپه پيل کي دجنوب لوېدیځ پلودجاغوري ختيځ خواته بهيږي اودختيځي برخي دخړوبولووروسته جنوب لوېدیځ پلوته ميلان پيداکوي اودزابل ولايت ته داخلېږي چي ددي ولايت دکاکړدسيمي ختيځي برخي اوددي ولايت دارغنداب دعلاقې شمالي برخي خړوبوي اووروسته بيا دکندهارولايت شمالي برخي ته نوزي اوددهلې بندپه ابادسويدي، چي دارغنداب ولسوالي دنږدې شاوخواسيموکرنيزي ځمکي خړوبوي.

داسيند د دهلې د سيمي د جنوب او کندهار ښار او ارغنداب ولسوالي له شمال لوېدیځ او دپنجواڼي په جنوب لوېدیځ پلو کي يو ځای کيږي اودبُست کلاپه جنوب کي هلمند سيند ته ورگډيږي.

ددغه سيند اوږدوالي (۴۱۳) کیلومترو پوري رسيږي، داسيند په (۶۶) درجو طول البلد او (۲۲) درجو عرض البلد کښي واقع دی دغه سيند زيات مرستيالان لري چي لوی ئې دادی:

۱- ترنک سيند: دا سيند دمقرد ولاړو اوبو څخه راځي دشاه جوی او زابل دسيمو څخه راتېريږي — کندهارکي دډوری سره گډيږي، چي دهایدروگرافي منطقه یی (۱۰۷۰۰) ده.

۲- د لوړې سيند: دا سيند دافغانستان جنوب خواته واقع دی، چي دسلېمان د غره دگند او جبي څخه راوځي دپښين دسيمي څخه تيریږي اوختيځي لوري ته بهيږي. که څه هم دهلمند دسيند سره متصل ځي خو اوبه ئې هلمند ته نه رسيږي، څرنگه چي سطحه یی د ورځېرمه مخکو څخه کښته ده نو د اوبولگولو لپاره ښه استفاده نه ځني کيږي، دغه سيند (۳۵۲) کیلومتره او ردوالي او په کافي اندازه سور لري چي په (۶۵-۶۶) طول البلد کښي دکندهار دنېوراوک په برخه کي څه سيمي اوبه کوي او د ريگستان په غدېر کښي تېريږي.

۳- دارغسان سيند: دا سيند دارغستان او معروف له غرونو څخه راوړي او دنوموړي سيمي شمالي برخي او به کوي، چي (۱۲۹) کیلومتره اوږدوالي لري، پردغه سيند باندي يو پوخ پل جوړ سوي دی چي کندهار دجنوبي پښتونستان دچمن برخي سره موبلوي دهایدروگرافي منطقه ئې دلورې سره (۱۴۵۰۰) ده.

۴- د کڼي سيند: دغه سيند دپښين دعلاقې څخه راوړي او مخ پر جنوب سپين بولدک ته نژدې بهيږي.

۵- د پوری سیند: د پنجواڼي ولسوالۍ لوېديځي خواته بهیري په باراني وختو کښي کافي اوبه لري دکال په نورو موسمو کښي ئې دپای خوا وچه او دسر خوا لږ اوبه لري.

دکندهار داوبونډونه: کندهار (۳) درې بندونه لري (۱) ددهلې بند چې (۵۰) متره لوړوالي او (۵۳۰) متره اوږدوالي لري یو میلیون جریبه فته داوبو ظرفیت لري، ذخیروي رقبه یې (۳۵۳۰۰) جریبه اودجهیل اوږدوالي یې (۱۸) کیلومتره دي، پلنوالي یې (۲) کیلومتره دی. د بند دتونل اوږدوالي یې (۲۶۴) کیلو متره اوشعاع یې (۵،۴) متره ده اودسنگ پرانی مجموعه یې (۱۲۰۷۶) متره مکعبه ده. دابند دکجکي څخه په دوهمه درجه کي قرارلري، چې (۳۶۰۰۰) جریبه ځمکه اوبولای سي.

د کندهار اب او هوا

کندهار د استوايي اقليم لرونکې دی، سوېل خواته یې د شوابک او سري شگې د دښتو موجودیت ددې ولایت ځانگړتیاوې صحرايي او نیمه صحرايي ته اړولي دي. په کومو ځایونو کې چې شین غر او کافر جر غرونه موقعیت لري او د ارغنداب سیند یې له لاندنیو سویلي برخو نه تېرېږي،

هوا یې معتدله کړې، او د ډنډ، پنجوايي، مېوند، ارغنداب او د شگې

ولسوالۍ د ښي او زړه راکښونکي هوا لرونکې دي. پورته یادې شوې ولسوالۍ په پسرلې او اوږي کې ښه مرطوبه هوا لري، ژمې یې نسبتا معتدل او دوی یې تود وي. د دوبي په تودو میاشتو کې د تودوخې لوړه درجه ۳۰ سانتي گریډه او منځنۍ درجه یې ۱۹ سانتي گریډه او د تودوخې تیته درجه یې ۵ سانتي گریډو ته راښکته کېږي. د کلني اورښت اندازه یې له ۲۰۰-۳۰۰ ملي مترو پورې ټاکل شوې. خو په شگلنو سیمو کې له ۸۰ ملي مترو څخه کم وي.

تفریحي ځایونه

په کندهار د ځوانانو د پاره د تفریح او میلو کولو ځایونه سته، چې د هله او په ځانگړي ډول د ارغنداب په ولسوالۍ کې د بابا ولي صاحب تفریحي او روحاني مزار یادولای سو، چې هره ورځ او په ځانگړي ډول د جمعې په ورځو کې په زرگونو خلک د زیارت کولو او تفریح کولو دپاره ورته راځي. د یادوني وړ ده چې د نورو ولایتونو او گاونډي هیواد پاکستان څخه زیات خلک ورته د نندارې د پاره راځي. ددې تر څنگ د باغ پل پارک او طبعي منظره په ډنډ ولسوالۍ کي د محمدابراهیم خلیفه بابا مزار، د گل اغا شیرزي د پلار حاجي بابا تفریح ځای، په ډنډ ولسوالۍ کي پوری، په خاکریز ولسوالۍ کي د شامقصود اغا مشهوره په شالغا مزار، په ارغنداب ولسوالۍ کي سړکاري باغ، په ارغنداب ولسوالۍ کي د سربند پله تفریح ځای، په دامان ولسوالۍ کي د اخوند صاحب مزار او په کندهار ښار کي غازي پارک، د میرویس نیکه زیارت، د عینو مېني نوی ښارگوټی، د شهیدانو چوک، د غازي محمدایوب خان لوبغالی، احمدشاهي ورزشي لوبغالی، څلوېښت غرزیني (چل زینه) او زوړ زوړ ښار یادونه کیدلای سي.

دکندهار تاریخچه

هغه وخت چې سکندراراکوزیا ته ورسیدي نو دخپل عادت اودسیمی دښه موقعیت له مخي یی یوه نظامي کلادالکزاندریه په نوم په اراکوزیا کي اباده کړه.

بُست ښار چې دکندهارښارهمیت یی ترخپلو وړانګولاندي راوستلي وو، کله چې دسوري علاوالدين لخوا له منځه ولاړي نوکندهار دښه موقعیت له مخي داراکوزیا دپایتخت په توګه وټاکل سو. کندهار دلومړی ځل لپاره دسلطان حسین بايقراپه وخت کي دسکې وهلومرکزسو. اوپه ۹۶۸ ه ق کال کي واک بابرته په لاس ورغلي، دبابر څخه وروسته کندهارواکابل دواړه دکامران په لاس ورغلل. کندهار دمیرویس خان ترراتلو پوري دصفویانو په لاس کي وو، میرویس خان کندهار اونور ولایتونه دصفویانوله لاسه خلاص کړل اودښارښت یی هلته کښنود.

په ۱۱۴۹ ه ل کال کي نادرشاه اصفهان پرېښود اوکندهارته راغي اوپه خپله نظامي چوڼۍ کي یی دنادراباد په نامه یوه نظامي کلاجوړه کړه. دنادرافشارترمړیني وروسته دپاچاهی واک احمدشاه بابا ته ورسیدي.

دنادراباد کلا چې نظامي ښه یی درلوده اودبلي خواپرښمانکه سیمه جوړه سوپوه، دلوي احمدشاه بابا دامپراطوری دپایتخت لپاره مناسبه نه وه، نوځکه یی د (۱۱۶۹) ه ق دربيع الثانی په لومړی ورځ داحمدشاهي کندهار دتاداب ډبره کښنودل سوه اوکندهاردپایتخت حیثیت خپل کړ. کله چې احمدشاه بابا وفات سو اوتیمورشاه دچارو واګي په لاس کي ونيولې اوپایتخت یی دکندهارڅخه کابل ته انتقال کړ.

تاریخی وضعه

دکندهار وجه تسمیه: دکندهار دوچهي تسمې په اړه بیلا بیل نظریات موجوددي.

۱- ځیني مورخین پدې نظردي چې دکندهارنوم دګدروسیا (کندهاروسیا) په نوم پردغه ځای موجودوو.

۲- ځیني مورخین یی منشا الکزاندربولي.

۳- ځیني مورخین پدې نظردي چې کله دکندهاراوسیدونکي دغه ځمکي ته راغلل نودعه نوم یی له ځانه سره راوړي، چې وروسته عربو قندهار ځني جوړکړ.

۴- (هیرودوتس) دکندهارا داوسیدونکود(۴) قبیلوڅخه دلومړي قبیلې یادونه کوي چې دګندهاري یاکندهاري په نوم دتاریخ په ټولودوروکي یاده سوېده.

۵- په اویستا کي دکندهارا (ګندوفار) په نوم یو پهلوان چې د یوخیلواکه کهول باچا وو او دارغنداب په حوزه کي یی یو ښار هم په خپل نامه جوړ کړي وو. او په ۱۹ میلادی پېړۍ کي باچا سو.

دکندهار نومونه

1. دکندهار لرغوي نوم (هره، هوای، تي،) یا هره ویتې دی.
2. یونانیانو اراخزیا، اراکوزیا او اراکوسیا نوم ځني جوړ کړ.
3. د ساسانیانو، کیدار یانو او کابلشاهانو درخج، رخج او رخذ په نوم سره یاد کړیدی.
4. د عربو په راتگ سره داراخوسیا څخه الرخج او الرخذ جوړ سو.
5. د غزنویانو په زمانه کې د تکین اباد په نوم سره یاد سویدی.
6. سیفی یی په (تاریخ نامه هرات) کې د معرب شکل (قندهار) یادونه کوي.

د کندهار یادگارونه

د کندهار زوړ ښار چې د کندهار په مرکز کې دي د زړې کلا په واسطه چاپېرسوي وه چې په دغه کلا کې شپږ دراوژې لري. د زوړ ښار په مرکز کې زوړ بازار پروت دي. سلطان بابر په ۱۶ پېړۍ کې د خپل بریالیتوب په یاد د چل زینې معبد په سرپوښي کې جوړ کړ. د کندهار یو ډېر مقدس ځای د خرقې شریف زیارت دي چې په هغه کې د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم جامې پرتې دي. او دهغه څنگ چې د احمد شاه بابا مقبره پرته ده. همداراز د کندهار د کوهکران په سیمه کې د میرویس هوتک د مقبرې لرغوني ودانې وجود لري. په ۱۹۹۹ کال کې د ملا عمر په هدايت یو جومات چې د جامعہ عمر په نوم یادېږي جوړه شوه.

دکندهار تاریخي سیمې

دکندهار ښارونه

۲. د اشوکا کتیبه

د اشوکا کتیبه له هغو لرغونو آثارو څخه ده، چې د کندهار د زاړه ښار له دروازې سره پر یوه لویه ډبره کېدل سوې او په ۱۳۳۷ ش کال کې کشف سوې ده. د دې ډبرې اوږدوالی (۵۵) او پسر یې (۴۵ - ۵۰) سانتي متره دی. دا ډبرلیک په یوناني او آرامي لیک کېدل سوی دی، چې برنی دیارلس کرښې یې په یوناني او لاندنۍ اووه نیمې کرښې یې په آرامي خط لیکل سوې دي. دا ډبرلیک هغه وخت کیندل سوی و، چې بودايي دین د (اشوکا) په وسیله د کندهار سیمو ته رسول سوی و او د لیک تاریخ یې (۲۵۰) کاله تر میلاد وړاندې دی. د ډبرلیک ژبه یوناني او پخوانۍ پښتو (پرتوي) ده.

- اراکوزیا: - دغه ښار د مقدوني سکندر لخوا (۲۳۰۰) کاله مخکې د (اراکوزي سکندریه) په نامه په (۳۲۹) ق م کې جوړ سوې وو، چې اوس یې هیڅ نښې نښانې ندي پاته، اراخوسیا په پخوانیو وختو کې دارغسان سیمې ته ویل کیده او کله چې اراخوسیا نوخپل مرکز دارغسان څخه وکدروسیا (کندهار) ته نقل کړ نو د ارغند ناوه داراخوسیا په نامه وبلل سوه.

۳. چل زیني (څلویښت غرزیني)

د چل زیني غره په ۱۸۸۱ کال کی

چل زینه د زاره کندهار شمال ته د غره په ډډه کې یو دالان دی، چې دغره

له بېخه زینې ور ختلي دي. دالان او زینې دواړه د غره په ډبره کې د اوسپني په قلم کیندل سوي دي. پخوا د دالان دواړو خواوو ته د ډبري دوه زمريان هم پراته وه، چې اوس نسته. د پوزې پر سر باندي څارغالی هم و، چې وروسته نور کار پر سوی و. چل زینه د بابر پاچا د زوی (عسکري میرزا) لخوا جوړه سوې ده، چې د ودانېدو کار یې په (۹۳۰ هـ ق) کې شروع او په (۹۵۳ هـ ق) کې پای ته رسېدلی دی. د چل زینو د دالان د نستعلیق خط د نوشتې او تذهیب کار د میرمعصوم کندهاري لخوا تر سره سوی دی. د زینو یوې او بلې خوا ته کنگرې شاه امان الله خان ور جوړ کړې. دغه په حساب سره پوره دروڅلوښت زینې دي.

۴. ارگ

دکندهار دزوپ ښار کلا چې د نادر شاه لخوا دهغه په حکومت کې خراب وېجاړ سو.

دوهم ښار د سرپوزې د غره ختیځې خوا ته پروت و، دا سیمه اوس د (زازه ښار) په نامه یادېږي، چې د ارگ مخروبه ودانې (نارنج ماڼۍ) یې اوس هم کنډواله پاته ده. د (زازه کندهار) یادونه څه د پاسه زر کاله تر مخه د غزنوي دربار شاعر منوچهرې داسې کړې ده: سیصد هزار شهر کنی، به زقیرون سیصد هزار باغ کنی، به ز قندهار دا ښار د افشار نادر تر تاراکه لا ودان و او کله چې نوموړي د (۱۱۵۰ هـ ق) په سر کې د هوتکو ملي حکومت ړنگ کړ، ورسره سم یې د کندهار زوپ ښار په بشپړه توګه وړان کړ.

نادرآباد

دریم ښار د (نادرآباد) په نامه یوه نظامي کلا وه، چې په ۱۱۵۰ هـ ق کې د نادر افشار له خوا جوړه سوې وه. [۳]. افشار نادر د کندهار د زازه ښار د کلابندی په دوران کې د اوسني کندهار جنوب ته د شپږسرخ زیارت په شاوخوا کې یو ښار جوړ کړ، چې د (تاریخ احمدشاهی) په استناد یوه محقره کره وړه کلا وه او پراخوالی یې د پخواني ښار له څلرمي برخي سره برابر نه و. لوی احمدشاه بابا د خپلي تاجپوشۍ مراسم د همدې کلا تر څنګ د شپږ سرخ بابا په زیارت کې سر

د ارگ غونډه ماڼۍ د احمدشاه بابا د زمانې ده او د ده اداري شاهي مرکز و، چې مخي ته يې څلور چمنان درلودل. د ارگ په نامه دغه ماڼۍ د احمدشاهي کندهار شمال ته پرته وه، چې د نونسمي ميلادي پېړۍ تر پایه پوري لا په هماغه لومړني شکل ولاړه وه، خو د ارگ اوسنۍ ودانۍ د سراجي عصر له ودانيو څخه ده، چې د سراج المله والدين اميرحبيب الله خان په حکم د سردار محمدعثمان خان والي په وخت کې جوړه سوې ده. پخوا په دې ودانۍ کې د ولايت پر مقام سربېره د کندهار زياتره دولتي ادارې واقع وې. د ودانۍ شمالي او جنوبي لور ته تعمېرونه جوړ سوي وه، چې په منځ کې يې لوی غولۍ دي.

۵. احمدشاهي کلا

د کندهار احمدشاهي ښار د مستطيل په شکل و او پر شاوخوا باندي يې يوه کلا را تاوه سوې وه. دې کلا شپږ دروازې درلودې (کابل دروازه، ښکارپر دروازه، هرات دروازه، عيدگاه دروازه، توپخانې دروازه او برو دروازه). دغه هره دروازه له پنډو - پنډو تختو څخه جوړه سوې وه او ايربي اينښوول سوي وې. احمدشاهي کلا پر سل - سل متره باندي يو وتلی برج درلود، چې له دغه وتلي برج څخه د کلا دباندي ساحه او د کلا بېخ څارل کېدی. د هر برج پر سر باندي د توپ ويشتلو لپاره يوه خالصه برخه وه او د هرو دوو برجو تر منځ د باران د اوبو د وتلو لپاره پنځه - پنځه ناوې جوړې سوي وې. د کلا وروستۍ ترميم د امير حبيب الله خان په پاچهي کې هغه وخت سر ته ورسېدی، چې سردار محمدعثمان خان د کندهار د نايب الحکومه په توگه د دغه ښار مقتدر واکمن و. (د کندهار مقدس اماکن)

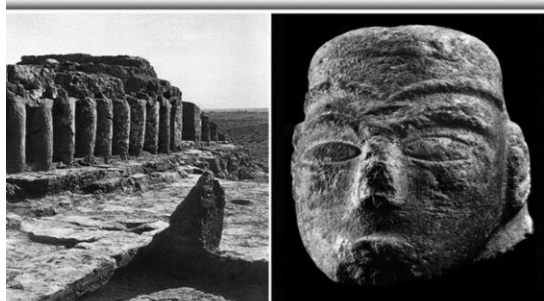
ته ورسول او د سلطنت تر لسم کال پوري په همدې ښار (کلا) کې اوسېدی، چې بيا يې د نوي ښار د جوړېدو چاري پيل کړې.

د کندهار اوسنی ښار

لوی احمدشاه بابا د خپل سلطنت له لومړيو وختو څخه په دې فکر کې و، چې د هېواد د پايتخت په توگه د کندهار نوی ښار جوړ کي، ځکه د نادراآباد نظامي کلا له يوې خوا دونه پراخه نه وه، چې د يوې لويې امپراتورۍ د پايتخت لپاره دي مناسبه او موزونه وي او له بلې خوا يې موقعيت هم پر يوه داسي سيمه و، چې ډېره نمانکه وه، ځکه يې نو تر ډېرو سلا او مشورو او ليدنو کتنو وروسته د کندهار د اوسني ښار سيمه غوره وبلله او د (۱۱۶۹ هـ ق) د ربيع الثاني په لومړۍ ورځ د احمدشاهي کندهار د تاداو ډېره کښېښووله سوه. دغه ښار د اشرف البلاد په صفت ونومول سو او د درانۍ امپراتورۍ د يوه لرغوني پايتخت او مرکز په څېر يې حيثيت پيدا کړ. دغه ښار د تاريخ په اوږدو کې د مختلفو داخلي او خارجي مورخينو او سياحانو په ليکنو او اثارو کې ذکر سوی دی او د دغه تاريخي ښار پر لرغونتوب، قدامت او معمارۍ يې ليکني کړي دي. دغه ښار په لومړي سر کې پر څلورو ناحيو مشتمل و، چې په منځ کې يې يو پوښلی چارسو هم درلود، چې د کندهاري لرغوني معمارۍ استازيتوب يې کاوه. په معاصر دور کې دغه ښار د ښاروالۍ د تشکيلاتو له مخي ډېر پراخ سوی او تقريباً مساحت يې لسو ناحيو ته رسېدلی دی.

د کندهار لرغوني آبدات

Left: Colonnade of the monumental terrace at Mundigak, NW Afghanistan. Right: Carved head excavated near the terrace. Circa 2700 BC. Photos: Jean-Marie Casal.

دا غونډۍ ۳۱ متره لوړه ده. په حقیقت کې د غونډۍ دغه لوړوالی د هغو سر پر سر جوړو سوو ودانیو څخه را منځته سوی دی، چې د زمانې پېښو زرونه کلونه تر مخه په خپل - خپل وار نړولي او د غونډۍ شکل یې غوره کړی دی. دا غونډۍ له دوو زرو کلونو راهیسي متروکه او د وړانۍ په حال کې پرته ده. د منډیګک د لومړنۍ ودانۍ چې عمر یې (۹۰۰۰) کاله کېږي د انسان د لاس ډبري لومړنۍ نخښي لکه، ځیني توپل سوي ډبري او د څارویو تېره سوي هډوکي دي، چې لا نور څه نه دي ځني تر لاسه سوي. خو له دې لومړي پورې څخه تر پنځلسم پورې پوري د دې غونډۍ د بېلابېلو اوسېدونکو د ژوند بشپړتیايي گامونه را څرگندېږي، چې وروستی پورې یې له ژېړو څخه جوړ سوي لوبني هم لري.

- ♣ دزازه ښاردقیتول دغره کتیبې : په (۱۰۰۵) ه ق کال کې جوړي سویدی چې پکښي دباباحسن ابدال دخوری سیدحسن زنجیر یا سلسله ترحضرت علي (رض) پوري رسولې وه .
- ♣ دمیرویس خان نیکه کور: د (۱۱۱۹-۱۲۲۷) ه ق کال پوری جوړ سویدی .
- ♣ دلوی احمدشاه باباکور او احمدشاهي کلا : په (۱۱۶۹) ه ق کال کې جوړ سویده .
- ♣ دکندهار سرپوښ بازار : د(۱۲۴۵-۱۲۵۴) ه ق کال پوري او دوهمه پلا د(۱۲۵۸-۱۲۷۱) ه ق کاله پوري جوړ سویدی .
- ♣ دمنزله باغ ودانې : په (۱۳۰۰) ه ق کال کې دامیرعبدالرحمن خان په عصر کې جوړ سویدی .
- ♣ شمشیرغار: چې پکښي دکوشاني دورې اثارموندل سویدی ،ویل کیږي چې احمدعلي کهزاده (۱۹۳۰) م کال کې دموسیون هاگن سره تللي اوترکندنووروسته یی دغه اثار موندلي دی .
- ♣ دمیوند دشهیدانو ځلی: چې (۸۵) کاله دمخه په نادري دوره کې جوړه سویده .

د کندهار زیارتونه او جامعي

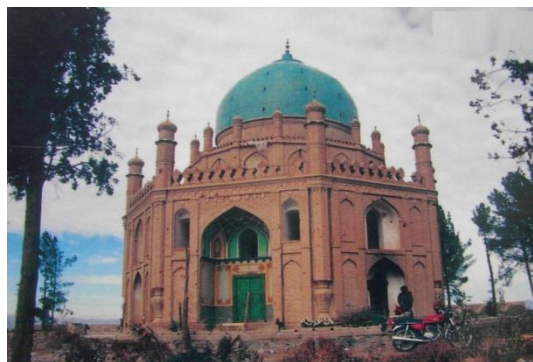
د خرقې شریفې زیارت او جامع مسجد

د دې جامع او د خرقې مبارکې د نوي ودانۍ تاداو د سدوزي تېمورشاه په پاچهي کي په کال (۱۱۸۶ هـ ق) کي کښېښوول سو او د (۱۱۹۰ هـ ق) د روژې د مياشتي په لومړۍ نېټه يې کار بشپړ او مبارکه خرقه يې ورته را نقل کړه. د جامع په ودانۍ کي د وخت په تېرېدو سره بدلونونه راغلي دي، خو د سردرا محمدعثمان خان په وخت کي خاص بدلون پکښي راوستل سو، خو دا اوسنۍ بڼه يې د مرحوم محمدظاهرشاه په پاچهي کي راغلې ده. البته ځيني قبرونه او کورونه ونړول سول او د خرقې مبارکې غولۍ پراخ کړه سو. [۱]. د خرقې شريفې د زیارت نقاشۍ د امير حبيب الله خان په پاچهي کي د امير د ورور سردار نصرالله خان په هڅه د صوفي عبدالحميد بارکزي په هنرمندو گوتو سر ته رسېدلې دي. د زیارت د شاوخوا کاشي خښتو کار يوه پلا د وزيرمحمدگل خان په وخت کي چي د کندهار والي و او بيا د عبدالغفور خان په مشرتابه سره

موی مبارک، شاه مقصودآغا، بابا ولي، حضرت جي بابا، جمال بابا، شين غزی اصحابي، دارو نيکه، پير ملا محمدجان اخوند، صابرشاه ملنگ، ميرويس هوتک، احمد شاه دراني، زرغونه انا، ماللي، شېرسرخ، ملاشېراخند، سپين کوشي بابا، صوفي صاحب، اخوند صاحب، ابراهيم خليفه بابا، د ميوندشهيدانو څلورلاري، ميا نورمحمد صاحب مزار، خوجک بابا، ملاکته اخوند، ملا اکا، ملا عبدالحق اخوند، شېخ قلندر، ملا حسن ساکزي، کاکو بابا، بگت بابا، پير زالو بابا، ملا صالح محمد اخوند، ډنگر بابا، کابلي شاه، پير زنگي بابا، کاکو بابا، کوټ بابا، زنجير پا، خواجه ملک، جان لالا، شېخ قلندر، يک خاک شهيدان، د شنو گومبتو زیارت او داسي نور.

بابا ولي زیارت

1975 حاجي ميرويس خان نيکه زیارت

بشپړ سوی دی. کاشي خښتي حاجي خيرمحمد گلال ور جوړولې. دغه راز په کندهار کي دغه نور مقدس اماکن او د ستانه وو

1968 د ستر امپراتور احمد شاه بابا زیارت

- دباباحسن ابدال قبر او ډبرلیک : دشارخ بن تیموردماندینې گوهرشاه په حکم د(۸۰۷-۸۵۰) ه ق پوري جوړه سویده .
- ۶-دشاه مقصود (علیه رحمه)دقبروداني : په (۹۵۵) ه ق کال کي دجهانگیرپه دوره کي میرمعصوم جوړکړیدی چي وروسته په(۱۰۵۵) ه ق کال کي دصفوي شاصفي ځای پرچوړکړ
- ۱۰- دشیرقلندر مسجد او کوټه : دمیرمعصوم لخوا دجوړسپړویدی .
- ۱۱- دزرزغونې انا دقبروداني : (۲۶۲) کاله دمخه په احمدشاهي دوره کي جوړه سویده .
- ۱۲- دمیانونورمحمد دقبروداني : تقریبان (۲۵۹) کاله دمخه دده دیومورید لخوا جوړه سوې وه .
- ۱۳- دکندهار زړه جامع : په بخارایی سبک دسزینبناکوختو اوگچوخته په (۱۱۷۲) ه ق کال کي جوړه سویده .
- ۱۴- داحمدشاه بابامقبره : په (۱۱۷۴) ه ق کال کي دده په ژوندکي جوړه سویده .
- ۱۵- دمیرهزار جامع : د(۱۱۸۶-۱۲۰۷) ه ق کال کي دپوځي سالار میرهزار الکوزي لخوا جوړه سویده .
- ۱۶- دخرقې شریفی وداني : په (۱۱۹۷) ه ق کال کي کندهارته راوړل سوه وروسته ددغه وداني کارپیل سو او دتیمرشاه دواکمنۍ پرمخال تکمیل سو .
- ۱۷- دشیرسرخ دقبر وداني: چی دتیمور دزوی کامران دمور په لارښودنه په (۱۲۲۱) ه ق کال کي جوړه سویده
- ۲۰- دمیروس خان نیکه مقبره : په (۱۳۱۱) ه ق کال کي جوړه سویده .
- ۲۱- دشهیدانوځلی: په (۱۳۲۷) ه ق کال کي جوړه سویده .
- ۲۲- دمو مبارکي وداني: چي تقریبان ۱۲۹ مخکي دامیرعبدالرحمن خان په واکمني کي دسردارمحمدعثمان خان نایب الحکمه لخوا جوړه سویده .
- ۲۵- دسپین بولدک دشهیدانو مقبرې: په (۱۹۱۹م) کال کي دازادي جگړې پرمخال جوړه سویده .
- دکندهارمقدس اماکن: لکه خرقه شریفه ، موی مبارک، شاه مقصودآغا، باباولي، حضرت جی بابا، جمال بابا، شین غزي اصحابي، میرویس نیکه، احمدشاه بابا، زرغونه انا، ملالی ، ابراهیم خلیفه بابا اوداسي نور....
- دکندهارمشاهر: لوی احمدشاه بابا ، میرویس نیکه، زرغونه انا، ملاله میوندی، میرمعصوم کندهاری، عبدالشکور رشاد، مولوی احمد کندهاری، علامه عبدالحق کندهاری، عبدالله محزون اونور....

دکندهار اداري نظام

◀ لومړي دښار ویش او (ناحيې)

دکندهارنوی ښاراصلاً دمحمدعثمان خان نائب الحکمه (دامیرحبيب الله خان دسلطنت دوره) په وخت کښي شروع سوی دی بیا ورسته په (۱۳۱۴ ل) کال کي سردارمحمدداؤد چي د کندهارنائب الحکومه ودهرات دروازې دباندي ئې دکندهار دنوي ښاراساس کښېښود او ورپسې د عبدالغني خان گردېزي دنائب الحکومه گۍ په وخت (۱۳۳۰ ل) کال کي ډيرپراخ سواوپلي جادې په کښي وکښل سوې چي دمشهوروجادونومونه ئې دادې: ظاهرشاهي واپ، نادرشاهي واپ، احمدشاهي واپ، حاجي ميرويس خان نيکه واپ، دپښتونستان واپ، ايوب خان واپ، دشهيدانوواپ اونور.

د کندهار ښار پخوا ۷ ناحيې درلودلې، په معاصر وخت کي دغه ښار دښاروالي دتښکيلاتوله مخي ډير پراخ سویدي چي ۱۵ ناحيوته رسېدلي دي.

دکندهار ښار دمشهور وکڅو طبقه بندي اودکښونو مشهور وکڅو نومونه

- ۱- دقومونودنومو په اساس: دننورزو کوڅه، دسدوزو کوڅه، دالکوزو کوڅه، دسیدانو کوڅه اونوري....
- ۲- دقومي مشرانو اولويانو نودنومونوپه اساس: غفارخان کوڅه، يحيى خان کوڅه، شيرعلي خان کوڅه اونوري....
- ۳- دمشايوخواو علمواؤدنومونوپه اساس: ملانعمان کوڅه، ملاکوڅه، اختري متاري کوڅه اونوري کوڅي....
- ۴- دمتمبرکوڅايونودنوموپه اساس: دخرقې مبارکي کوڅه، دزرې جامې کوڅه اونوري کوڅي....
- ۵- دکسب وکاراوموقعيت دنومونو په اساس: دشاه قبرکوڅه، کلافصيل کوڅه، دښاپانو کوڅه اونوري کوڅي....

دکندهار عمومي وضعیت

په کندهارولایت کي امنیت: په کندهار ولایت کي دگډوامنيتي ځواکونو(ملي اردو، ملي پوليس، سرحدي پوليس) دزياتوهلوځلو اوقربانيوپه نتيجه کي دکندهارښاراولسواليوامنيت دولایت دمقام په وينا(۱۵) سلنه تامين شوي دي، چي مجموعاً (۱۳۰۴۵) تنه ملي پوليس په دندوبوخت دي، چي لدې جملې څخه يی (۳۰۷۰) تنه محلي پوليس دي.

په دغه ولایت کي دملي اوسيمه ييزو پوليسوترڅنگ ۲۰۵ اتل قل اردو او ۵۰۳ سرحدي زون هم دکندهاردامنيت په تامينولوکي بوخت دي.

په کندهارولایت کي حکومتوالي: دحکومتولي په پلي کولوکي ډيري ډلي رول لري چي ترټولومهم يی حکومت دی اوددې ترڅنگ په ليرو پرتو سيمو کي نوري ډلي هم شته چي په حکومتولي کي دخپلي دي.

په کندهارکي د ولایت د دفتر په شمول (۵۰) دولتي ادارې خپل خدمات عرضه کوي چې (۶۹۷۳) تنه یې دملکي خدمتونو مامورین د دغو څخه (۵۹۷۴) تنه یې نارینه او (۹۹۹) تنه یې ښځینه دي.

په کندهار ولایت کې د دولتي ادارو ترڅنگ ځینې کورنۍ او بهرنۍ موسيسې هم شتون لري چې په بیلابیلو فعالیټونو کې برخه اخلي.

مدني ټولني او سياسي گوندونه:

لومړی مدني ټولني: مدني ټولني په حکومتي نظام کې د حساب ورکونې، روڼتیا، دښه خدماتو د وړاندې کولو او حکومت څخه د خلکو د غوښتنو یوښه میکانیزم دي، چې د خلکو او حکومت ترمنځ ښه روابط ټینګوي او ټولنه ښه رهبري کوي، کندهار ولایت ټولټال (۳۹) مدني ټولني لري.

ځینې شبکې هم شته چې د کندهار د ماشومانو د حقونو لپاره کار کوي لکه:

۱- سپن: په کندهار ښار او مختلفو ولسوالیو کې د ماشومانو د مختلفو حقونو لپاره کار کوي.

۲- سره میاشت: په کندهار ولایت کې دهغه کوچنیانو چې زړونه یې سوري وي او یا بل داسې مشکل ولري چې په داخل کې یې درملنه ممکن نه وي خارج ته د درملني لپاره استوي.

۳- عدلیه / اصلاحی مرکز: په کندهار کې د بې سرپرسته او مجرمینو کوچنیانو ساتنه کوي.

دوهم سیاسي گوندونه: په کندهار کې د عدلیې ریاست د معلوماتوله مخې (۱۸) سیاسي گوندونه د عدلیې ریاست سره ثبت دي، خواوس یې شمیر (۲۰) ته رسیدلي دي.

بشري او سياسي وضعیت

نفوس

د کندهار په ولایت کې ټول ټال (۱۲۵۲۷۸۶) تنه وګړي ژوند کوي چې له هغې جملې څخه (۶۴۲۶۴۲) تنه ئې نارینه او (۶۱۰۱۴۴) تنه ئې ښځینه دي، په دغه ولایت کې (۱۴۴۴۵) کورنۍ دي چې په اوسط ډول هره کورنۍ (۷) غړي لري. د کندهار په ولایت کې نږدې (۶۸) په سلو کې خلک په ولسوالیو او کلیو کې او (۳۲) سلنه ئې په ښار کې اوسېږي، له دوی څخه یې نږدې (۵۱) په سلو کې نارینه او (۴۹) په سلو کې ښځینه دي.

نژاد: په کندهار ولایت کې د دغه لاندې نژادونو لرونکي وګړي ژوند کوي: پښتانه، بلوڅ، تاجک، هزاره، هندو او نور... چې پښتانه ئې اکثریت دي.

ژبه: په (۹۸) سلنه کلیو کې خلک په پښتو خبري کوي. درې ژبه په (۶) کلیو کې (۴۰۰۰) ویونکي لري او پاتې (۹) کلیو کې خلک په نورو مختلفو ژبو خبري کوي.

د کندهار په ولایت کې کوچیان هم اوسېږي چې یو په سلو کې کوچیان د لنډ مهال د پاره او (۵۱) په سلو کې د اوږدې مودې د پاره له یو ځای څخه بل ځای ته کوچېږي. (۴۸) سلنه یې ځای پر ځای دي.

دین: دکندهار تقریباً ټول وگړي د اسلام دمبارک دین پیروان دي چې اکثره ئې سوني مذهبه او یو کم اقلیت شعیه مذهبه زحمت کښې وگړي هم د دې ښار په توپخانه سیمه کې اوسېږي او ددې ترڅنګ په کم اقلیت کښې هندوان هم دکندهار په (ښکارپور) او (کابل بازار) کې اوسېږي او خپله عقیده پالي.

کلتوري وضعه

د کندهار دینښتنو رېښه چې پښت پر پښت یوې آریایي قبیلې (پکهت) ته رسېږي د دوی کلتور او ثقافت لکه ملي دودونه، ادبیات او هنر، کرهڼه، مذهب، اقتصاد او داسې نور د ژوندانه خصوصیات ئې آریایي قبیلو ته ورته دي، نسل پر نسل ئې دخپلو پلرونو او نیکونو څخه دځان سره راوړي دي.

د کندهار خلګ هم د نورو ولسونو په څېر ځان ته ځانګړي دودونه او عنعنات لري، چې له دې جملې څخه یو هم د کندهاري وگړو کالي دي، په کندهار ښار کې خلګ دکمیس او پرتوګ سر بېره صدری هم اغوندي او دغه راز د نبوي سنت پر دود لنگی تړي، چې د کالو ډول بېا دهرکس په اقتصادي وضعه پوري تړاو لري

په کندهار کې د کوچیانو کالي د ځایي خلګو له دود سره لږ فرق لري، څرنگه چې کوچیان په ژمي کې په یخو سیمو کې ګرځي راګرځي نو دوی د ځان تودولو لپاره د کوسي په نوم یو ډول له وړیو څخه جوړ کالي اغوندي او ښځي یې ځان ته دکالیو ځانګړي ډول لري او لکه دښار او کلیو دښځو په څېر بوقره نه پر سر کوي.

په دې ولایت کې له پخوا راهیسې مختلفې لوبې تر سره کېږي چې له هغې جملې څخه توپ ډنډه، خوسی، مرغومی، غیر ایستل او اتڼ دیادولو وړ دي، البته اوس په کندهار کې د نورو هیوادونو په څېر د فوت بال، کرکېټ، ځغاسټي، والیبال او داسې نورې لوبې هم تر سره کېږي.

اقتصادي وضعه

د کندهار په ولایت کې (۷۲۰۰۰) هکتاره ځمکه تر کرهڼې لاندې ده چې (۶۰) سلنه ئې د دهلي له بند څخه اوبیږي.

دکندهار دکنټ او کرهڼې مخکې پردوو برخو ویشل کېږي:

۱- ارغنداب

په ارغنداب کې په عمومي ډول سردرختي اوونۍ کرل کېږي، چې دځمکې حاصلات یې اثار، شکریاره، بهی، امرت، شلیل، زردالو، اونور دای. غنم، اوربشي، اونوري دانې هم لږپکښی کرل کېږي.

په کندهار کې دهغه ونوداراضی اندازه چې دمیوه لرونکوونوپه وسله پوښل سویده (۲۲۵۰۰) هکتاره ده.

دکندهار (۱۵) سلنه کلیواله خلګ دغیري زراعتي کارونو او (۸۵) سلنه کلیواله خلګ دزراعتي محصولاتو څخه خپل عاید ترلاسه.

۲- خوشکاو

په خوشکاو کې په عمومي ډول آنګوراو څه غنم او اوربشي پکښې کېږي. دغه سیمې ته ځکه خوشکاو وایي چې ارغنداب اوبه لږورسېږي.

دکندهار خوشکاو دکندهار ښارجنوب خواته ده چې (۳۲) ډوله آنګورپکښې پیدا کېږي.

په کندهار ولایت کښې (۳۰۰۰۰) هکتاره للمي ځمکه شتون لري، چې د (۲۰۰۰-۵۰۰۰) جریبه پوري ځمکه تر قانوني کښت لاندې راغلي ده.

په کندهار ولایت کې په اوسط ډول (۴۶) سلنه کورنۍ ابي او (۱۷) سلنه کورنۍ للمي ځمکوته لاس رسې لري.

دکندهار عمده زراعتي محصولات

لکه انگور (۵۴) سلنه، نور میوه جات (۳۴) سلنه، غنم (۴) سلنه اوسبزیجات (۳) سلنه.

دکندهار ویاېې: دکندهار ویاېې عبارت دي ظاهر شاهي ویاېې، دپاتاوو ویاېې، روح اباد، شاه ویاېې، ددخواجه، پنجاب ویاېې، دجی لاهور ویاېې، میانجوي .

دارغنداب د سیند دشمالی خوا ویاېې عبارت دي: کلک اوسلواغی، پاشمول، سنگسار، نهر کاریز، گپحل، نلغام، منار اوناگهان.

دکندهار حیوانات

په کندهار کې ډول، ډول اهلي او وحشي حیوانات اومرغان اوسیږي.

دکندهار (۵۵) سلنه کلیواله، (۹۱) سلنه کوچیان او (۱) سلنه ښاري کورني څاروي ساتي.

کندهار ولایت (۴۰) حیواني کلینیکونه او (۱۳) دمصنوعي دالقاح مرکزونه لري چې په یوه میاشت کې (۳۰۰) غواوي القاح کوي .
کندهار ولایت د مچيو (۱۳) فارمونه او یوه اتحادیه، دچرگانو (۸۱) فارمونه او یوه اتحادیه اودوه مسلخه، دماهیانو (۱۸۱) فارمونه او یوه اتحادیه لري.

صنعت

د دې ولایت زبانه اندازه شرکتونه او تر (۲۰۰) په شاوخوا کې فعالی او غیرفعالی فابریکې یوازي په صنعتي پارک کې د آيسا د دفتر سره ثبت دي، خو ددې ترڅنگ شرکتونه او فابریکې د نورو دولتي ادارو سره هم ثبت دي، په کندهار ولایت کې اضافه تر (۳۰۰۰) شرکتونه د آيسا ساحوي دفتر سره ثبت دي چې په مختلفو برخو کې لکه: ساختماني، لوجیستيکي، صنعتي، زراعتي، تعلیمي، ترانسپورتي، معلوماتي ټکنالوژي او روغتيايي او داسي نورو... کې کار کوي .
په صنعتي پارک کې شاوخوا (۴۰۰) کسان کار کوي. همدارنگه په کندهار کې لاسي صنایع په (۱۰) کلیو کې تولیدیږي.

کانونه

سپینه طلا: دغه طلا دکیماوي تجزیې په اساس دسړپو اوجستوپه رگونو کې دڅاکریزه بي بي گوهره، چې دکندهار دمرکزڅخه په (۸۲) کیلومتری کې پرهنه سړک چې داستهسال ذخیره یی (۶۹۰۰۰) متره ده 'چې (۴،۴) سلنه جست او (۷'۸) سلنه سړپ لري.
دحاجي عالم داوسپني کان: دغه کان دکندهار ولایت دمرکز شمالي په (۱۳۰) کیلومتری دنیش ولسوالۍ دحاجی عالم دکلي په ختیځ غره کې موندل سوي 'چې دشمالی عرض البلد په (۲۳) درجو او (۷) دقیقو او دشرقي طول البلدو په (۲۵) درجو او (۳۳) (دقیقو کښې واقع دی. دجنسیت اومقدار دنقطه نظره ډیرښه اولومقنطاسي اوسپنه لري.

نوموړي کان دمررو اوگرانیټ دډبرې په برخه کې متشکل سوي دي 'چې ذخیره یی (۶۰۰) میلیونه ټنه اټکل سوي ده.

دمگنیتیت ددغه رگ اوردوالي (۶۰۰) متره، پلنوالي یی په اوسط ډول (۲۰) متره اوژوروالي یی (۳۰۰) متره دی.

په څاکریز کښې دحاجي توپ په دښت کې سته زرگران او هنرمندان ددغه لعل څخه غوړ والي، گوتمی، نگینونه، حتی سرمیزي جوړوي.

دکندهار په شمال کښې د کان طلا نومي ځای څخه راکښل شوې ده همدارنگه دڅاکرېز په دره خار کښې موندل سوې ده، طلا دلته دکوتیس د ډبرو په منځ کې لیدل کېږي. دمسو ذخیږې دڅاکرېز په تور غره کښې موندل کېږي.

برېښنا

دکندهار ولایت ته دکجکي د تولیدي فابریکې څخه چې په هلمند کې موقعیت لري تقریباً (۱۲) مگا واټه برېښنا رسېږي او د اوبو د موجودیت په صورت کې (۲۰۰) کیلو واټه برېښنا د بابا ولي د مکرو هایدل څخه په لاس راځي او همداراز د تیلو د موجودیت په صورت کې تقریباً (۳۵) مگاواټه برېښنا تولیدېږي.

ددې برېښنا څخه چې د کندهار په ولایت کې شتون لري د ارغنداب ولسوالۍ (۱۰) سلنه، د دامان ولسوالۍ (۹۰) سلنه، ژړی ولسوالۍ (۵) سلنه سپین بولدک ولسوالۍ (۳۰) سلنه، ډنډ ولسوالۍ (۹۰) سلنه او معیوبینو کارته (پنجواڼي ولسوالي) (۲) سلنه گټه پورته کوي او پاتې ټولې ساحې برېښنا نه لري.

په کندهار ولایت کې د موجوده برېښنا څخه (۶۰) سلنه انرژۍ د خلگو له خوا او پاته (۴۰) سلنه برېښنا د دولتي اداراتو له خوا په مصرف رسېږي.

په (۱۳۹۳) لمريز کال کې دولتي ادارو (۶۰۰۸۷۰۸) کیلو واټه برېښنا په مصرف رسولې ده. دکندهار دبرېښنا ریاست دمعلوماتو له مخې کندهار ولایت په مجموعي ډول (۱۵۰) مگاواټه برېښنا ته ضرورت لري. په دې ولایت کې د برېښنا پنځه سټېشنونه وجود لري چې په لاندې جدول کې ذکرسوي دي:

درېیمه گڼه جدول: د کندهار ولایت د برېښنا سټېشنونو په هکله معلومات وړاندې کوي:

گڼه	د سب سټېشن نوم	ظرفیت
۱	مرکزي د برېښنا کوت سب سټېشن	80MWA
۲	دپاشمول سب سټېشن	4MWA
۳	دښورآندام ډېزلي پاور پلانټ	16MW
۴	دباغ ږل ډېزلي پاور پلانټ	10MW
۵	د برېښنا کوت MTU ډېزلي پاور پلانټ	10.5MW

پوهنه

دکندهار ولایت د پوهنې ریاست دمعلوماتو له مخې په دې ولایت کې ټول ټال (۵۳۸) رسمي او غیر رسمي ښوونیز مرکزونه شتون لري، اوله هغې جملې (۱۶۲) بابه ښوونځۍ چې د دولتي سکتور مربوط کېږي د ناامنیو په وجه تړلي دي. په دې ولایت کې (۲) دارالعلوم، (۲۲) دیني مدرسې او (۲) دارالحفاظه د دیني زده کړو په برخه کې شتون لري.

په دغه ولایت کې په ښاري سیمو کې (۸۰) سلنه ماشومانو انجنو او هلکانو ته د زده کړې زمینه برابره سوې ده. په (۱۳۹۳ ه ل) کال کې په کندهار ولایت کې د دولتي سکتور اړوند ښوونیزو مراکزو ته (۳۰۳۶۹) تنه زده کوونکي شامل سوي وه چې له هغه جملې (۹۲۶۶) تنه ئې انجونې او پاته (۲۱۱۰۳) تنه ئې هلکان دي، دغه راز په همدغه کال دخصوصي سکتور اړوند ښوونیزو مراکزوته (۱۱۱۷) تنه زده کوونکي شامل سوي دي چې له هغې جملې (۲۳۸) تنه ئې انجونې او پاته (۸۶۹) تنه ئې هلکان وه چې د (۳۶۰۰) تنه (۲۷۱۰) تنه نارینه او (۸۹۰) تنه ښځینه ښوونکو له لوري ورته تدریس کېده.

په ټول کندهار ولایت کې د سواد کچه یوازې (۱۶) فیصده ده.

په کندهار ولایت کې په (۱۹۹۱ م) کال کې یو دولتي پوهنتون فعاله سو چې یوازې دزراعت پوهنځی پکښې فعاله وه، دامهال په دغه پوهنتون کې (۱۲) پوهنځی فعالې دي او دلیسانس تر کچې پورې محصلین روزي او د (۲۶۲) تنه په شاوخوا کې استادان لري (نارینه ۲۵۸ او ښځینه ۴ تنه)، په (۱۳۹۴ ه ل) کال کې کندهار پوهنتون ته ټول ټال (۳۰۶۱) تنه محصلین شامل سوي وه چې له هغه جملې څخه (۲۸۰۷) تنه ئې نارینه او (۲۵۴) تنه ئې ښځینه وه. البته دا خبره د یادولو وړ ده چې په (۱۳۹۴ ه ل) کال کې د کندهار پوهنتون د هیواد په سطحه د (کیفیت تضمین) په برخه کې لومړی مقام تر لاسه کړ.

دلورې زده کړو په برخه کې په کندهار یوه بله لاسته راوړنه د افغانستان د کرنیزو علومو پوهنتون دی، چې په (۱۳۹۲ ه ل) کال کې افتتاح سوی دی او اوس مهال پکښې د اګرانومي څانګې ماسټري تدریس کيږي او ټول محصلین ئې (۲۱) تنه دي. دغه راز په دې وروستیو کې په کندهار ولایت کې (۴) د لوړو زده کړو خصوصي مؤسسې تاسیس سوي دي چې په بېلابیلو برخو کې محصلین روزي.

روغتیا

په کندهار ولایت کې دروغتیایي مرکزونه ټوله شمېر (۸۱) ته رسېږي. په دې ولایت کې یوازې (۵،۳) سلنه وګړي دروغتیایي مرکزونه او تقریباً نیمایي (۵۰) سلنه خلک باید له لسو کیلو مترو څخه ډیر مزل وکړي چې صحي خدماتو ته لاسرسی پیدا کړي.

په دغه ولایت کې د زېږون پر مهال د هر سل زرو میندو له جملې څخه (۱۴۳) تنه خپل ژوند له لاسه ورکوي.

په کندهار کې (۶۴) سلنه کورنۍ د صحې اوبو څښلو لویو منابعو ته لاسرسی لري، چې (۹۹) سلنه د کلیو او (۵۰) سلنه د ښار خلک پکښې شامل دي او له (۸۷) سلنه زیاتي کورنۍ مستقیم لاسرسی اوبو ته لري، همدارنګه یوه له لسو کورنیو څخه مجبوره ده چې د اوبو راوړلو د پاره تر یو ساعت پورې مزل وکړي. تقریباً (۲۲) سلنه کورنۍ تشنابو ته لاسرسی لري، حالت په ښاروکې ښه دی او (۲۰) سلنه کورنۍ اساسی تشنابونه لري لکن دا سلنه په کلیو کې (۷) تشکیلوي.

اقتصاد

د کندهار د (۲۸) سلنه کورنیو عمده ګټه کرهڼه ده چې (۳۸) سلنه د کلیو کورنۍ او (۸) سلنه ښاری کورنۍ پکښې شاملې دي، په دغه ولایت کې (۳۲) سلنه کلیوالې کورنۍ او (۱۰) سلنه ښاری کورنۍ کرهڼیزې ځمکې او یا باغونه لري او ګټه ترې اخلي، همدارنګه، له نیمې نه کمې (۴۳) سلنه ښاري کورنۍ او یو پر څلورمه کلیوالې کورنۍ خپل عاید له سوداګرۍ نه لاس ته راوړي. په (۸) سلنه کلیوالې کورنیو کې مالداري مروج ده او د کندهار ولایت (۳۲) سلنه وګړي د فقر تر کړنې لاندې ژوند کوي.

نوري برخي

د دغه ولایت (۹۰) سلنه ساحه د مخابراتي خدمتونو ترپوښښ لاندې راغلې ده او یوازې د ریګستان په ولسوالۍ کې مخابراتي خدمتونه نسته.

په کندهار ولایت کې د (۱۲) رغیزو رسنیدو فعالیت ترڅنګ دوی تصویري رسنۍ هم فعالیت کوي او دغه راز یو شمېر چاپي رسنۍ هم فعالیت کوي.

ترانسپورت

د ترانسپورت رښت د معلوماتو پراساس په (۱۳۹۴ ه ل) کال کې په کندهار ولایت کې د ټکسي چلونکو (۱۲) اتحادیې، د باروړونکو موټرو (۱۴) اتحادیې، (۱۸) ترانسپورتي شرکتونه او د (۳۱) په حدودو کې مسافروړونکي اتحادیې موجود وې او همداراز په دغه

ولایت کي دځمکنی ترانسپورت ترڅنگ هوایي ترانسپورت هم د یوه هوایي ډگر په لرلو سره فعالیت کوي چې هره ورځ یا په دوو ورځو کي مرکز کابل او نورو ولایتونو ته پروازونه کوي او په دې وروستیو کي د ترکیې هیواد ته د کندهار له هوایي ډگر څخه د پروازونو خبره هم سوې ده.

د کندهار نړیوال هوایي ډگر

د کندهار ښار په سوېل ختیځ لور کې د کندهار ښار له مرکز څخه د ۱۶ کیلو متره په واټن کې پروت دی.

لنډه تاریخچه

د کندهار هوایي ډگر د امریکایي مهندسونو لخوا په ۱۳۴۲ لمریز کال کي جوړ سو. نوموړی میدان په منځنۍ آسیا کي یو له نړیوالو میدانونو څخه دی، چې ځانگړی اعتبار لري او زموږ ملي هویت ته افتخار وربخښي. په ۱۳۵۳ لمریز کال کي دافغانستان هوایي ځواکونه هم په دې میدان کي ځای پرځای سول. په لومړیو کي دکندهار د ملکي هوایي میدان د امریت پرسونل تقریباً ۱۲۰۰ نفرو ته رسېدی. د ډاکټر نجیب الله دواک په وخت کي د داخلي جگړو په وجه او پرهوایي میدان باندي د مخالفو ځواکونو له خوا د راکټونو د توغوني له امله ملکي الوتني په تپه ولاړي وي. د طالبانو د واک پر مهال ملکي الوتني بېرته له سره پیل سوي او همدارنگه د عربو متحده اماراتو او هندوستان ته بین المللي پروازونه کېدل. د سپټمبر د ۱۱ نيتي تر پېښي وروسته دکندهار هوایي میدان د جگړې په مرکز بدل سو، چې د جگړو په اثر د هوایي ډگر عمارتونه تخریب او د هوانوردۍ ټول تاسیسات له منځه ولاړل.

اوسنی حالت

د مؤقت حکومت له دورې څخه بیا تر ۱۳۸۴ کال پوري د USAID موسسې لخوا د هوایي ډگر د بیا رغوني کار جریان درلودی او د ۱۳۸۴ کال د میزان په میاشت کي د هوایي میدان ترمینل او د هغه مربوط شعبات په فرنیچر او موبل تجهیزات او د لومړنیو الوتنو وسایط هم د نوموړي مؤسسې په مرسته برابر سوه، د دې سره سره د مامورینو هستوگنځایونه بېله رغوني پاته سول. په ۱۳۸۶ کال کي د ولایت مقام د خاصي پاملرني او هڅو په نتیجه کي یو باب سالون د بهرنیو او داخلي مېلمنو لپاره د ټولوتجهیزاتو، موبل او فرنیچرسره ورغول سو. د ترمینل شاوخوا سړکونه په قیروړغول سول او د هوایي میدان پرسونل وستایل سوه. د کندهار د هوایي میدان د هوانوردۍ ملکیت ۱۰ زره جریبه ځمکه ده، چې د دې څخه یوازي ۱۰ جریبه یې د ملکي هوایي میدان په لاس کي ده او پاته نوره ټوله یې د ایساف ځواکونو، د ملي دفاع وزارت او داخلي وزارت ځواکونو تر خپلي ولکې لاندې ده.

بڼه او پرسونل

د میدان امریت ۲۶ نفره پرسونل لري، چې ۱۰ نفره یې مامورین، ۱۳ یې خدمتي اجیران او ۳ نفره یې اجیربالمقطع دي. د ذکر سوو ۱۰ نفرو مامورینو څخه یې ۵ نفره مسلکي او ۵ اداري دي، چې د الوتنو له شروع بیا ختم پوري همهلته وي.

هغه کمپنۍ چې الوتني کوي

آریانا هوایي شرکت، پامیرهوایي شرکت، کام اېر هوایي شرکت، تیزر هوایي شرکت، د UNHAS هوایي شرکت، برجر هوایي شرکت، هتله هوایي شرکت، د CADG هوایي شرکت، د سره صلیب او یوناما هوایي شرکت.

دوهم دکندهار ولایت ولسوالۍ

#	د ولسوالۍ نوم	د ولسوالۍ مرکز	د ولسوالۍ درجه	مساحت په سره KM	د کلیو شمېر	حاصلات
۱	سپین بولدک	بولدک	لومړۍ	۷۷۴,۴۹۴۰۱۵۵	۲۶۰	
۲	پنجوايي	مارغر	لومړۍ	۶۰۵۲,۰۹۸۴۵۲	۱۱۵	
۳	ارغنداو	بابا صاحب	دوهمه	۶۶۲,۵۷۸۳۹۰۹	۷۷	
۴	میوند	میوند	دوهمه	۳۰۵۴,۵۲۷۲۷۴	۱۶۰	
۵	شاه ولیکوټ	ویاند	دوهمه	۲۹۹۹,۸۸۵۴۰۵	۲۸۷	
۶	ارغستان	خوگیانې	دوهمه	۳۷۴۷,۸۵۱۱۳۸	۲۴۹	
۷	معروف	کرنگ	دوهمه	۳۵۱۱,۱۳۸۰۵۹	۲۸۷	
۸	دامان	مهمند رباط	دوهمه	۴۵۰۹,۸۶۱۴۹۱	۱۴۳	
۹	خاکریز	شاه اغا	دوهمه	۱۲۴۷,۰۳۴۸۶۶	۱۱۴	
۱۰	شورابک	ابزی	دوهمه	۴۱۳۲,۴۸۶۹۰۱	۵۷	
۱۱	ژړی	ژړی	دوهمه	۷۰۸,۹۹۶۵۰۸۲	۱۳۳	
۱۲	غورک	چنار	درېیمه	۱۷۳۳,۱۵۲۷۷۷	۵۰	
۱۳	ریگ	چهل دختران	درېیمه	۱۳۸۱۹,۰۷۱۰۵	۳۳	
۱۴	نیش	دینارخېل	درېیمه	۱۳۴۳,۹۱۷۱۳۸	۵۱	
۱۵	میانشین	شیخان	درېیمه	۹۸۵,۱۹۸۱۰۸۱	۵۸	
۱۶	ډنډ (موقت)		درېیمه			
۱۷	تخته پل (موقت)		درېیمه			

ماخذونه

- [1]. *Antoni Lacinai. (n.d.). 51 Body Language Gestures. ....www.lacinai.se .*
- [2]. *Body language. (2019). Wikipedia, the free encyclopedia.*
- [3]. *Gestures your body speaks (vol. 201). (2011). Toastmasters international.*
- [4]. *Givens, D. B. (2002). The nonverbal dictionary of gestures, signs & body language cues. Washington: Spokane, Nonverbal Studies Press.*
- [5]. *Noaimi, D. H. (2019). The Body Language. University of Bahrain: Vice President of Community .*
- [6]. *ÖZÜORÇUN, F. (2013). The importance of body language. European university of lefke .*
- [7]. *Patel, D. S. (2014). Body Language: An Effective Communication Tool. Gujarat India: IUP Journal of English Studies .*
- [8]. *Pease, A. &. (2004). The Definitive Book of Body Language. Australia: Pease International.*
(www.peaseinternational.com)

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**